

COMUNICAREA CONFLICTUALĂ ÎN DEZBATERILE TELEVIZATE

CARMEN-IOANA RADU

Institutul de Lingvistic „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București

Emisiunile de tip *talk-show* preiau foarte multe din trăsăturile polemicii, fără a fi polemici, pentru că majoritatea pornesc de la o dezbatere. În dezbatere un loc central îl ocupă natura programatică a dezacordului.

Pentru ilustrarea conflictului verbal în debaterile televizate am lucrat pe un corpus alcătuit din patru transcrieri ale unor emisiuni de tip *talk-show*: *Între bine și rău*, *Na ul (Consiliul în elef ilor)*, *Na ul (Confruntarea decisivă: Blaga vs. Oprescu)* și *100% (Blaga la raport)*.

*

1. Comunicarea interpersonală și implicită și comunicarea conflictuală sunt modelate de o serie de parametri. În cazul comunicării conflictuale în debaterile televizate, acești parametri se aplică într-un mod particular, iar unii nu funcționează.

În debaterile televizate, în general, participanții nu sunt persoane apropiate, iar distanța socială dintre ei este mare. Ei pot aparține acelorași grupuri sociale, însă gradul de intimitate dintre ei este redus. De exemplu, în transcrierea emisiunii *Na ul (Consiliul în elef ilor)*, deși între Florin Călinescu și Mircea Dinescu există un grad ridicat de intimitate, participanții se angajează într-un conflict verbal, chiar dacă este regizat, aparent.

În debaterile televizate în care există comunicare conflictuală, cadrul de interacțiune este reprezentat de situații în general generatoare de conflict verbal. În astfel de interacțiuni se discută probleme politice, probleme de interes național sau probleme etice. De cele mai multe ori, în debaterile televizate se încearcă stabilirea unei ierarhii la nivel conversațional. Adesea, scopul nu este atingerea unui punct comun de vedere de către participanții la dialog.

La nivelul debaterilor televizate conflictuale, uneori există o relație de putere balansată între participanți, aceștia adresându-se de pe poziții egale. Însă, de cele mai multe ori, debaterile au loc între persoane de rang diferit, cum este cazul emisiunii *Între bine și rău*, unde participanții sunt selectați încă de la început în așa fel încât să susțin puncte de vedere diferite și să militeze pentru cauze diferite. Gradul de intimitate dintre interlocutori este foarte scăzut. Raportul costuri/beneficii nu este întotdeauna echilibrat. „Fe ele”¹ participanților la interacțiunea verbală pot fi atacate, dar consensul verbal nu este întotdeauna atins. În general, în debaterile televizate atitudinea pe care o adoptă participanții se situează în zona cooperării, dar există și debateri conflictuale, în care atitudinea interlocutorilor este situată în zona dezacordului verbal.

Comunicarea conflictuală este influențată, de asemenea, de trăsăturile de personalitate ale interacțanților și de *stilul comunicativ* al acestora. Acești doi parametri sunt individuali și

¹ Concept care se referă la imaginea interactantului; vezi teoria politeții a lui Brown și Levinson.

depind de fiecare interlocutor în parte, atât în comunicarea conflictuală, în general, cât și în comunicarea conflictuală în dezbaterile televizate, în particular.

Autopercepția și perceperea celuilalt determină într-o mare măsură intensitatea conflictului. Acești doi parametri sunt individuali.

În dezbaterile televizate caracterizate prin prezența comunicării conflictuale, capacitatea de automonitorizare a participanților la schimbul verbal este ridicată, emoția se exteriorizează, însă nu într-un grad ridicat.

În dezbaterile televizate, gradul agresivității diferă în funcție de tema discutată și de miza interacțiunii verbale. Cu cât subiectul dezbătut este de mai mare interes, cu atât gradul de implicare a participanților este mai mare.

2.1. Prima dezbatere televizată este dintr-o emisiune spt-manală la care moderatorul este Liviu Mihaiu. Tema înregistrată reprezintă manelele, invitații la emisiune fiind împărțiți deja în două tabere, după cum anunță și titlul emisiunii (*Între bine și rău*). De la punctul de plecare al emisiunii este faptul că un videoclip al unui interpret al genului muzical respectiv a fost filmat la Opera Română, discuția de transformare într-un dialog de tip pro/contra manele. Pe de o parte sunt invitate personalități culturale: Adrian Iorgulescu, Ministrul Culturii și Cultelor, George Pruteanu, profesor universitar, Dan Grigore, muzicolog, Speranța Rădulescu, etnomuzicolog sau reprezentanți ai altor genuri muzicale: Mihai Mărgineanu, cântăreț la Ninel Stoica, impresar artistic, pe de altă parte sunt invitați cântăreți de manele: Vali Vijelie și Sorinel Puțiu, impresari ai acestora: Dan Bursuc sau alți cântăreți care „sprijină” acest gen muzical: Ioni din Clejani. Subiectul dezbătut este de mare interes, atât pentru invitații la emisiune, cât și pentru telespectatori, deci gradul de implicare a participanților la interacțiune este ridicat, dar miza nu este mare. De aceea, unii invitați încearcă, pe alocuri, să strezească discuția în limitele consensului verbal. Această dezbatere televizată este o împletire de forme de dezacord atenuat, dezacord neatenuat și forme de dezacord agravat. Vom analiza, pe rând, trei fragmente din transcriere, reprezentative pentru cele trei tipuri de dezacord (dezacord atenuat, dezacord neatenuat sau puternic și dezacord agravat)¹.

În fragmentul (1), A (Adrian Iorgulescu), prin replicile sale, încearcă să clarifice noțiunea „manea” și în același timp să mențină un consens verbal. A reacționează cu calm la intervențiile lui C (George Pruteanu) și E (Speranța Rădulescu), răspunde pe un ton asertiv la întrebările moderatorului B (Liviu Mihaiu). A își manifestă în mod indirect o formă de dezacord atenuat față de tabăra adversă, reprezentanții manelelor, plasându-se prin simpla prezență în dezacord cu această, dar intervențiile sale pe tot parcursul interacțiunii verbale sunt moderate din punctul de vedere al agresivității:

- (1) **A:** [*nu este nu este folclor*] [
+**C:** [*nu e folclor e o muzică de autori*
+**A:** [*<MARC manea este o muzică de divertisMENT care are elemente de# nu de folclor>*]
+**C:** [*folclorul e anonim e spontan e*] [
+**A:** [*numai o clipă domnule pruteanu*
C: v rog
A: [*<R nu de alta da mă pricep > pentru că în mod real manea nu are NIMIC românesc în ea sunt numai*] [
B: [*deci asta e problema*] [
+**A:** [*sigur că sunt influențe extrem orientale*] [
E: [*ici ce dac*] [
]

¹ Terminologie propusă de Janie Rees-Miller.

+A: [orientale [
 +E: i ce dac [
 +A: [ea nu este muzic
 B: i ce dac domnu ministru?
 A: p i da atunci ea nu poate s fie folclor românesc poate s fie altceva este un alt gen [
 B: [adic
 +A: [dar nu este folclor [

Fragmentul începe cu dezacordul lui A, care afirmă că manea nu este folclor. Dubla negație „nu” plasează în mod clar replica lui A la nivelul dezacordului verbal. Deși C este de aceeași părere cu A, deci nu îl contrazice, totuși îl întrerupe, simțind nevoia să aducă completări la discursul acestuia. A dorește să continue și îi cere lui C să nu mai fie întrerupt, C este de acord și îi permite lui A să continue printr-o strategie a politeții verbale: „v rog”. A continuă și își menține poziția de dezacord (negația „nu”, pronumele negativ „nimic”). B, moderatorul, intervine și încearcă să tragă o concluzie, iar A își continuă ideea. Cu toate acestea E este de aceeași părere cu A în cadrul polemicii, putem observa cum poate exista dezacord verbal și între susținătorii aceleiași idei. Este un caz de neînțelegere¹. A vrea să demonstreze că manea nu este folclor, E nu are o părere diferită, nu dorește să susțină un punct de vedere contrar, dar nu este de acord cu criteriul pe care îl folosește A și se plasează astfel în dezacord prin repetare insistente: „i ce dac?”. A își prestează punctul de vedere, întărind argumentul anterior. „P” este un marcator discursiv care introduce controversa și subliniază faptul că A nu este de acord cu replica interlocutorului. A treia replică marcată a lui A conține o strategie a impoliteții pozitive, disocierea de celălalt: „nu de alta, dar mă pricep”.

În fragmentul (2), E (Speranța Rădulescu), în calitate de specialist, încearcă să clarifice noțiunea „folclor”. Acest interlocutor manifestă o atitudine de dezacord pe toată durata interacțiunii verbale, atât față de reprezentanții manelelor, cât și față de alții invitați, atunci când explică anumite noțiuni:

- (2) B: doamna Rădulescu vreau să vă întreb că aicea domnul pruteanu a zis că manea nu-i folclor vreau să [
 E: [stați puțin eu nu știu ce e folclorul nu vă suprași mai ales sintagma # folclor autentic mie-mi dă fiori <_Rc seamă cu începutul secolului douăzeci>
 A: MANEAUA e o f-f- <_{MARC} una din formele de existență contemporană a muzicilor lăutărești > UNA din formele de existență nu este Unică am vorbit despre manea <_R i am scris în discuțiile la diverse categorii de muzică care se cântă în momentul de față > dionis a vorbit despre lăutăria de arcaș care e O categorie să vorbit de romica pușcanu și de muzica lăutărească urbană lăutărească țigănească care e cu TOTU altă categorie și spre disperarea dumneavoastră o să vreau să vă spun că este foarte prizat de studio-ști de tineretul intelectual în momentul de față
 D: am eu aerul unui om disperat
 E: <@ha ha> în sfârșit mă rog aveți tot timpul [
 D: [<_peste o sută de ani s-ar putea>
 B: [nu aiași spus că a teptă la conservator

În fragmentul prezentat, E folosește o formă de ironie în cea de-a doua replică, după ce, anterior, printr-o formă de dezacord neatenuat, îl contrazice pe D (Dan Bursuc). D adoptă un

¹ Neînțelegerea este privită ca un caz particular de negociere (Kerbrat-Orecchioni 2005).

comportament asertiv, ap rându-se i încercând în acela i timp s destind atmosfera. Nici comportamentul verbal al lui E nu este caracterizat prin agresivitate verbal , dar forma de dezacord este una evident . „M rog” func ioneaz ca un atenuator discursiv pentru eventuala reac ie a lui D. În final i replica lui B este una prin care acesta îl contrazice pe D, nega ia fiind un indice al dezacordului. De data aceasta, dezacordul nu conduce la conflict verbal, ci introduce numai o informa ie pentru a destinde atmosfera. În prima replic marcat a lui E apare o strategie a impolite ii pozitive¹, inducerea sentimentului de disconfort: „spre disperarea dumneavoastr ”.

Dac în fragmentele (1) i (2) am întâlnit exemple de dezacord verbal atenuat, respectiv neatenuat, în fragmentul (3), putem observa, la polul opus în ceea ce prive te tipurile de dezacord, atât un exemplu de dezacord agravat, cât i unul de dezacord atenuat:

- (3) **B:** *asociem muzica cu lumea interlop cumva*
I: *muzica toat muzica*
B: *nu manelele*
C: *nu maneaua se asociaz cu lumea prost crescut cu lumea needucata cu lumea de tip mitoc nesc cu lumea f r preten ii cu cei care vor s zboare jos care se scobesc în nas cu degetu adânc a a care spun servesc în loc de m nânc [*
I: *[câteodat e pl cut*
+C: *cu opârl nimea care se complace în acest JEG ca s spun a a cuvântul are o istorie a lui <R prietenii tiu despre ce e vorba >*
B: *cam dur cam dur da*
C: *asta este*
I: *<R da dar ar trebui s - i asume cineva responsabilitatea pentru faptul c > exist mitocani c exist oameni care se scobesc în nas c exist oameni needucati i i cred c eu revin a a obsesiv <@cred c tot clasa politic e de vin pân la urm c eu am o boala pe clasa politic >*
B: *tii cum zicea caragiale*
I: *n-am ce s fac deci noi arunc m cu pietre în manele în maneli ti în ni te oameni care î i compun ni te texte la NIVELUL cultural pe care îl au pentru c altul mai BUN n-au apucat s i-l fac pentru c pân la urm un lucru îl faci din dou motive de fric sau de pl cere i dac n-ai avut pl cere s mergi la coal tre s - i fie fric M s te duci acolo c te tunde tactu la chelie acas [*

Interlocutorul C (George Pruteanu), în interven iile sale, folose te agresivitatea verbal pentru a- i ar ta dezacordul agravat fa de reprezentan ii genului muzical în discu ie. Cuvintele folosite la adresa „adversarilor” sunt dure („lumea prost crescut ”, „care se scobesc în nas”, „ opârl nimea”, „jeg”), dup cum constat i B, moderatorul emisiunii. De i nu se situeaz în tab ra cânt re ilor de manele, I (Mihai M rgineanu) î i manifest dezacordul atenuat fa de ace tia în interven ia pe care o are ca r spus la replica lui C, încercând s explice mecanismul apari ie i existen ei fenomenului muzical. Dezacordul este par ial, replica începe cu o afirma ie, dar uzul conjunc ie adversative „dar” o plaseaz în sfera dezacordului verbal. Interven ia lui este una calm , care destinde atmosfera prin tonul familiar i informal, neconven ional pe care îl abordeaz . În cea de-a doua replic a lui I, marcat în fragment, argumentele se înl n uie i contribuie la asertivitatea discursului. În replicile lui C putem

¹ Pornind de la teoriile politie ii, Jonathan Culpeper a descris strategiile impolite ii i ale agresivitatii (Culpeper 1996).

observa prezența strategiilor impolite și negative, precum desconsiderarea și ridiculizarea: „lumea prost crescut, needucat”, „care se scobesc în nas”, „opârl nimea”.

2.2. A doua transcriere, cea a emisiunii *Na ul (Consiliul în elep ilor)*, este un model pentru formele de dezacord atenuat, în cazul în care dezacordul verbal există. În această emisiune televizată nu se poate vorbi de existența unei singure teme, participanții la interacțiunea verbală abordează diverse teme de dragul conversației și al tachiurii. Moderatorul este B (Radu Moraru), interlocutor al cărui rol este de a „așa” conversația, iar invitații sunt A (Mircea Dinescu) și C (Florin Călinescu). Cei doi invitați, prieteni în viaa reală, se situează doar în aparență pe poziții antagonice, mecanismul dezacordului verbal acționând doar la un nivel de suprafață. Din moment ce nu există o temă care să atragă interesul participanților la interacțiunea verbală și nu există nici o anumită miză a emisiunii, nu întâlnim aici forme ale agresivității verbale sau ale dezacordului neatenuat, respectiv agravat. Întreaga emisiune se desfășoară pe tonul și în maniera fragmentului următor:

- (4) **C:** *treaba a fost așa <L în Campania electorală b seșcu a fost deasupra î# a teptării î# rezultatul obținut de el personal este peste a teptările lui sigur că dacă i-a căș i-a dorit să fie președinte dar nu cred că se a tepta să iasă președinte. În momentul la toată povestea goana aia scârboasă din decembrie după alianță##*
A: *de ce era scârboasă nu:*
C: *nu l-a făcut fericit deci nu l-a făcut fericit <R faptul că el a ieșit președinte și a trebuit să formeze guvernul până la treizeci decembrie> [*
A: *[stai mă, da el e președinte, el n-a făcut alianță e ca prim ministru]*
B: *[nu da nu da stai un pic că și i nu da întrebarea este că el]*
A: *[un președinte este președintele și al scârboșilor care spui tu]*
B: *exact exact*
C: *păi stai mă, nu, mircea*
A: *aicea greșești mă*

Cu toate că A (Mircea Dinescu) nu este de acord cu C (Florin Călinescu), contrazicându-l de două ori în acest fragment, prezența apelativului *mă* în cazul ambelor contraziceri indică apropierea dintre cei doi interlocutori. Și intervenția lui B (Radu Moraru) se plasează în cadrul dezacordului verbal neatenuat, încercând să aducă în discuție un plus de informație și nu să conducă spre o dispută verbală. În prima replică marcată, negația, care însoțește întrebarea aparentă, sugerează prezența dezacordului. Negația este prezentă în majoritatea replicilor din acest fragment, însă, cu toate acestea, dezacordul verbal este mimat, regizat. De aceea avem în vedere un tip de dezacord regizat, toate mecanismele dezacordului verbal, inclusiv întreruperile, sunt prezente. Sunt prezente, de asemenea, și strategii ale impoliteții pozitive, cum ar fi disocierea de celălalt: „un președinte este președintele și al scârboșilor care spui tu”.

2.3. Cu totul diferită este transcrierea celei de-a doua emisiuni *Na ul (Confruntarea decisivă: Blaga vs. Oprescu)*. În această emisiune tema și miza discuției sunt foarte clar definite. Este o emisiune înregistrată în plină campanie electorală, cu foarte puțin timp înaintea turului al doilea al alegerilor pentru Primăria Capitalei, candidații rămași în competiție fiind invitații la emisiune: Vasile Blaga, candidat din partea Partidului Democrat, și Sorin Oprescu, candidat independent. Mecanismul conflictului verbal funcționează într-un mod extrem de interesant. Cei doi adversari politici se contrazic în permanență, dezacordul verbal fiind prezent în majoritatea replicilor. Deși formele dezacordului sunt forme ale dezacordului agravat, cei doi nereză să fie de aceeași părere în nicio situație, replicile lor nu sunt foarte agresive, în încercarea reciprocă de a crea o imagine de sine pozitivă în fața electoratului. Se

încearcă, în schimb, adoptarea de către ambii candidați a unui comportament asertiv¹. În exemplul (5), interlocutorul B (Sorin Oprescu) este cel care adoptă acest comportament asertiv. Spre deosebire de interlocutorul său, B adoptă cu succes acest comportament, intervențiile sale fiind, de cele mai multe ori, aducătoare de informație, caracteristice pentru un comportament responsabil, expresive. În același timp, B încearcă menținerea caracterului consolidat al relației pe care o are cu A (Vasile Blaga), acesta din urmă reacționând într-un mod diferit, întrerupându-i adversarul:

- (5) **B:** *în două mii cinci când videanu a câștigat fotoliul de primar general avea deschise două linii de creditare la banca europeană de investiții după: am moțnit de pe vremea primarului dinaintea primarului general iar valoarea era de unu virgulă trei miliarde euro banii tăia erau dedicați pe cinci proiecte mari de tot a negociat în același timp cu instituții financiare și a mai luat credite în valoare de un miliard de euro sub formă de bonuri la un moment dat s-a trezit că n-are proiecte ca să poată să aplice pentru că*
A: *[fals]*
+B: *dobânda a început* [
A: *[fals]*
+B: *da îmi voie să termin și după aia*
C: *da îmi voie să termin și după aia*
A: *domnule nu are deloc dreptate că nu în elege*

B încearcă să construiască un argument (Videanu nu a inițiat suficiente proiecte pentru a cheltui banii obișnuiți), dar este întrerupt de A de două ori. Calificativul „fals” folosit de acesta este un indice evident al dezacordului verbal. Deși B dorește să continue, se adresează folosind formule ale politetiei: „da îmi voie să termin” și intervine și C, moderatorul emisiunii, cu aceeași rugămintă, A își susține în continuare punctul de vedere și încearcă să formuleze și un argument pentru afirmarea sa în ultima replică din fragment, dar nu este convingător. Ultima replică a lui A conține o strategie a impolitetiei pozitive, disocierea de celălalt: „domnule, nu are deloc dreptate, că nu în elege”.

Reacțiile lui A sunt în unele cazuri agresive, ca în exemplul următor, unde îl acuză pe B de minciună în mod direct, revenind cu o remarcă la fel de agresivă, acuzându-i partenerul de dialog că nu în elege problema discutată:

- (6) **B:** *eu în două mii ase*
A: *minii minii minii* [
B: *[domne eu în elege că* [
A: *[deci vreau să vă spun niște lucruri* [
B: *[spuneți care e treaba*
A: *haideți adevărul că nu pricepeți nimic*
B: *țiți ce-ai făcut pe îmi nu acumă dumneavoastră dumneavoastră faceți un atac la persoană* [
A: *[da nu*
+B: *în loc să-mi răspundeți la lucrurile stea care*
C: *haideți să răspundem vă rog domnule*
A: *îmi dați voie să răspund*
B: *domne îmi dați voie să termin*
C: *vă rog*

În fragmentul (6), B încearcă să construiască un nou argument în sprijinul ideilor sale, dar este întrerupt de A în mod brutal. B renunță la argument și, în mod clar enervat, încearcă să-

¹ Pentru descrierea comportamentului asertiv vezi Rakos (2003).

câ tige dreptul la replică , întrerupând i el. A întrerupe din nou, folosind tehnica introducerii unor informații noi. În momentul în care B îi permite, observăm că , de fapt, aceste informații nu există , A revine cu un nou atac la adresa lui B în a doua replică marcată din fragment. B îl acuză de atac la persoană , A este pus în încurcături , intervine moderatorul și , deși B nu și-a încheiat discursul, A cere permisiunea să se apere, de data aceasta într-un mod politic. În aceeași manieră („îmi dați voie”), B vrea să -i termine argumentarea. Observăm în discursul lui B existența ticului verbal „domne” în întreaga transcriere, nu doar în fragmentele prezentate. În finalul fragmentului, C îi permite lui B să continue. În prima replică marcată a lui A observăm prezența unei strategii de impolitizare negativă, asocierea explicită a celui alt cu un aspect negativ al discursului, acuzația: „mină i, mină i, mină i”.

La rândul lui, și A încearcă să adopte un comportament asertiv, dar modul în care se apără nu este unul eficient și nici nu contribuie la sporirea caracterului consolidat al relației cu B. Acest interlocutor îi adresează o întrebare capcană lui B, încercând să -l atace pe acesta din urmă prin propriul răspuns și apoi respingându-i categoric intervenția (comparativ cu modul în care B îi respinge intervențiile):

- (7) **A:** *a câtă țigărită primărie generală apreciat în raportul curții de conturi peste douăzeci de milioane de euro după ce a PL TIT dobânda și cu și din momentul în care era obligat [*
B: *[asta este o exagerare*
A: *unu doi la mână bugetul general al capitalei domnu oprescu cât e bugetul general al capitalei domnu*
B: *unu virgulă trei miliarde*
A: *unu virgulă trei miliarde că a spus că patru milioane de dolari v-a și revenit deci cu bugetul general al capitalei pe UN AN dorete domnia să se construiască două sute de mii de locuințe care costă numai CINCI miliarde de euro Fără a mai avea bani pentru restul obiectivelor care sunt enorm de multe în București pentru că noi discutăm de probleme COMPLEXE vizavi de trafic am atacat numai problema infrastructurii rutiere ce facem mai departe cu dezvoltarea unui sistem de transport public integrat [*
B: *[haide și să spun eu*
+A: *nu eu vorbesc acumă*

În fragmentul (7), B respinge prima intervenție a lui A printr-o întrerupere, dar prin stăruință confruntarea în limite normale. A continuă cu întrebarea capcană din prima replică marcată. B răspunde, este atacat de A, care folosește în sens negativ exact argumentele anterioare ale lui B. Atunci când B dorește să clarifice situația: „haide și să spun eu”, A respinge categoric intervenția prin uzul negației urmat de „instaurarea” puterii discursive: „eu vorbesc acumă”.

2.4. Vasile Blaga este interlocutor în într-o altă transcriere a unei emisiuni televizate, de data aceasta 100% (*Blaga la raport*). Este o emisiune anterioară emisiunii *Na ul*, o emisiune realizată pe vremea când Vasile Blaga era secretar general în Partidul Democrat. Trebuie menționat în acest caz faptul că în toate emisiunile sale, moderatorul emisiunii, Robert Turcescu, îi atacă verbal invitații, adresându-se acestora pe un ton incisiv. Persoanele invitate sunt persoane publice, iar moderatorul este documentat în scopul de a-i provoca interlocutorii. Însuși titlul emisiunii sugerează o atitudine subversivă a moderatorului în raport cu invitatul. Deși B (Vasile Blaga) încearcă să se apere în fața atacurilor lui A (Robert Turcescu), acesta din urmă are toate armele la îndemână și lansează un nou atac:

- (8) **+A:** *i l-am văzut pe ecranul televizorului*
+B: *nu a spus numărul voturilor nuMărași pentru că era nu: STA I un pic NU aveți dreptate noi am propus cu DOUSĂPTĂ mâni înainte că dac nu va fi validat VOM depune în parlament un proiect de lege aceasta am înfăcut-o noi.*

A: *e adev rat dar tot domnul boc a zis atunci în diminea a respectiv mi-l aduc aminte spunând „în această diminea a a fost FINALIZAT sau în această noapte am LUcrat la finalizarea acestui document”.*

În prima replică marcată din fragmentul (8), A avansează un argument greu de contestat. B contestă totuși afirmația lui A. Deși prezent, negația „nu” nu introduce un dezacord total, ci mai degrabă o completare, fapt sesizat de A, care continuă procesul de argumentare în favoarea ideii sale. Acest dezacord manifestat de A este tot parțial, începe printr-un acord: „e adev rat”, urmat însă de conjuncția adversativă „dar”. Discursul lui A este foarte bine documentat și structurat și se aduc argumente greu de combătut. Acest discurs, deși incisiv și uneori agresiv, are o componentă principală, asertivitatea. La fel ca în transcrierea anterioară, B încearcă doar să adopte comportamentul asertiv, nereu însă acest lucru. B reacționează însă vehement la atacurile lui A, exprimându-i în mod clar dezacordul, de data aceasta apărându-l pe reprezentantul partidului său, Adrian Videanu, fără a avea prea multe argumente:

- (9) **A:** *ca să rămânem la chestiunea aceasta știu că după aceea LUNI au avut loc în partidul democrat ni te edine unele furtunoase chiar de analiză a ceea ce s-a întâmplat mai ales în București mai mulți efi de filiale în elegc au arătat cu degetul către domnul adrian videanu pentru faptul că București n-au ieșit la vot?*
B: *nici pe departe!*
A: *nu?*
B: *nu!*

În fragmentul (9), A aduce un nou argument greu de combătut, argument cu care B se plasează din nou în dezacord, de data aceasta total, așa cum indică expresia modalizatoare „nici pe departe” din prima replică marcată. A este uimit, B îi confirmă dezacordul său prin intermediul negației „nu”, dar nu reușește să aducă argumente suplimentare.

*

Comunicarea conflictuală în general este modelată de parametri precum argumentația, asertivitatea și agresivitatea. În dezbaterile televizate argumentația și asertivitatea ocupă roluri foarte importante, prezența lor fiind necesară. Deși prezent, agresivitatea verbală nu este necesară și nu ocupă același rol precum ceilalți doi parametri.

BIBLIOGRAFIE

- Brown, Penelope, Stephen C. Levinson, 1987, *Politeness. Some Universals in Language Usage*, Cambridge, Cambridge University Press.
- Culpeper, Jonathan, 1996, „Towards an anatomy of impoliteness”, *Journal of Pragmatics*, 25, p. 349–367.
- Hargie, Owen D.W. (ed.), 1996; ²1997, *The Handbook of Communication Skills*, London and New York, Routledge.
- Kerbrat-Orecchioni, C., 2005, *Le discours en interaction*, Paris, Armand Colin.
- Rees-Miller, Janie, 2000, „Power, severity, and context in disagreement”, *Journal of Pragmatics*, 17, p. 1087–1111.
- Rakos, Richard F., 1993, „Asserting and confronting”, în Hargie (ed.) 1997: 289–318.

Conflictive Communication in Television Debates

The degree of aggressiveness differs in television debates, according to the issue under discussion and to the purpose of the verbal interaction. The more the debated subject is of interest to the viewers, the more the degree of the participants' involvement increases. Regarding the presence of the impoliteness strategies, we encounter in television debates both strategies of positive impoliteness and strategies of negative impoliteness.